

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK / NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERK
SAMENWERKINGSGEMEENTE HET ANKER / POSTBUS 550 / 3430 AN NIEUWEGEIN

VROUWELIJKE AMBTSDRAGERS IN DE SAMENWERKINGSGEMEENTE HET ANKER TE NIEUWEGEIN

In dit schrijven verantwoordt de kerkenraad het besluit om vanaf heden alle ambten open te stellen voor de zusters in onze gemeente. We noemen enkele momenten en overwegingen om tot dit besluit te komen.

1. Besluit van de synode GCK 1998
2. Besluit van de Ankergemeente 2005-2006
3. Karakter van de Ankergemeente
4. Bijbelse lijnen

1. Besluit van de CGK synode 1998

De generale synode van de CGK deed in 1998 de uitspraak dat uit het geheel van de Bijbel duidelijk is dat het gezaghebbend leiding geven aan de man toekomt en niet aan de vrouw.

Een deputaatschap had grondige studie van de materie gemaakt en een degelijk rapport op de synode tafel gelegd. Maar in de bespreking daarvan werden er wel een aantal belangrijke inhoudelijke vragen gesteld. In het rapport en in de bespreking werden die vragen echter niet beantwoord. Daarom werd het voorstel gedaan nog geen definitief besluit te nemen, maar dat pas op de volgende generale synode te doen als de betreffende antwoorden op tafel lagen. De synode ging echter niet op dat verzoek in. Ze was van mening dat er, op basis van het voorliggende rapport, een verantwoord besluit kon worden genomen.

Het deputatenrapport mondde uit in twee voorstellen. De meerderheid van deputaten stelde voor uit te spreken, dat op Bijbelse gronden een vrouw geen ambtsdrager mag zijn. Maar een minderheid kwam tot de conclusie dat de Bijbel juist wel ruimte geeft voor vrouwelijke ambtsdragers. Het grote verschil in deze voorstellen werd verklaard vanuit een verschillende taxatie van de relatie tussen enerzijds de openbaring van God in de heilige Schrift, en anderzijds de geschiedenis en onze cultuur. Zo'n taxatieverschil is blijkbaar mogelijk onder hen voor wie het Woord van God gezaghebbend is. Door het genomen besluit werd het minderheidsstandpunt impliciet afgewezen. Maar dat werd niet met zoveel woorden uitgesproken. Bovendien bleven zowel de broeders die dit standpunt hadden verdedigd als degenen die het daarmee eens waren in volle rechten ambtsdragers in de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Blijkbaar hebben veel leden van onze kerken geen bezwaar hebben tegen vrouwen in het ambt. Volgens een deel van onze kerken is bij 'de vrouw in het ambt' het gezag van de Schrift in het geding, maar voor een ander deel is dat niet het geval. Zo is dat sinds het synodebesluit van 1998.

(Bron: *Kerkblad voor het Noorden*, ds. Dirk Visser, november 2018)

2. Besluit van de Ankergemeente 2005-2006

Al in januari 2005 sprak de kerkenraad van de Ankergemeente uit dat het niet tegen de wil van de Heer ingaat om zusters van de gemeente aan te stellen als ouderling en diaken. Dit na veelvuldig gesprek met de gemeente, vele beraadslagingen binnen de kerkenraad en meerdere momenten van overleg met en in onze beide landelijke kerkverbanden op grond van de Schrift.

Het besluit tot openstelling werd genomen en er werd uitgesproken om dit besluit per 1 januari 2008 te effectueren.

De classis CGK oordeelde in maart 2005 dat de Ankergemeente dit besluit niet had mogen nemen. Omdat de banden met de zusterkerken de gemeente kostbaar zijn, werd het besluit tot effectuering herroepen. Echter niet het besluit tot openstelling.

De hoop werd geformuleerd dat op een later tijdstip alsnog besloten kon worden tot deze effectuering. De zusterkerken in de CGK classis werden opgeroepen zich te bezinnen op de vraag, wat het in het algemeen betekent nauwe banden te hebben met kerken die in gehoorzaamheid aan God en zijn Woord wél tot openstelling van de ambten voor de zusters der gemeente hebben besloten en in het bijzonder wat dat betekent voor de samenwerkingsgemeenten.

Meer dan tien jaar is de zaak blijven rusten. De oproep van onze gemeente aan de classis is niet gehonoreerd.

Vanwege interne en externe ontwikkelingen heeft de kerkenraad het besluit tot openstelling weer op tafel gelegd en unaniem ingestemd om e.e.a. nu dan alsnog te effectueren. Dit voorstel is in oktober 2018 aan de gemeente voorgelegd en met slechts twee tegenstemmen op negentig aanwezigen genomen. Per januari 2019 willen we alle ambten openstellen voor vrouwen in onze gemeente.

Kort over die interne en externe ontwikkelingen.

Binnen onze gemeente bleef de roep om openstelling onverkort en zelfs sterker klinken. Als de gemeente werd gevraagd namen in te dienen voor nieuwe ambtsdragers, werden er stevast ook namen van zusters genoemd.

Nieuw binnengekomen leden zijn in een aantal gevallen vertrouwd met vrouwelijke ambtsdragers in hun vorige gemeente. Sommige vrouwen zijn ouderling geweest.

Sinds enkele jaren groeit onze band met de GKV in Nieuwegein. In deze kerken zijn in 2017 alle ambten voor vrouwen opengesteld.

In het voorjaar van 2018 zijn de samenwerkende kerken uit het hele land bij elkaar gekomen tijdens een bijeenkomst van Deputaatschap Overleg Eenheid. Graag blijven al deze kerken binnen het CGK verband opereren, maar er bestaat groeiende onvrede over enkele dossiers die juist het samenwerken frustreren.

Inmiddels zijn diverse samenwerkingsgemeenten nadrukkelijk in de weer om de ambten open te stellen voor vrouwen.

3. Karakter van de Ankergemeente

De Ankergemeente is een samenwerkingsgemeente. We doen de dingen samen. We hebben niet alleen onze eigen belangen voor ogen, maar ook die van de ander – over en weer (Fil.2:4).

In 1984 is de gemeente voortgekomen uit CGK Utrecht-centrum en NGK Utrecht. Qua ligging is er nauwelijks verschil tussen de leden.

Nieuwe leden raken doorgaans in verlegenheid als hun wordt voorgehouden om voor één van beide kerkverbanden te kiezen. Onder deze leden bevinden zich mensen die niet of nauwelijks kerkelijke wortels hebben, maar ook leden van andere kerkverbanden dan CGK of NGK.

Onze samenkomsten worden door veel bezoekers ervaren als inhoudsvol, kleurrijk, verstaanbaar en uitnodigend. Toehoorders of ongelovigen krijgen niet gemakkelijk de indruk dat we wartaal spreken (1 Kor.14:23).

Als samenwerkingsgemeente in een sterk geseclariseerde stad zien we ons voor de uitdaging gesteld om het evangelie van Jezus Christus te belijden en uit te delen, door voortdurend te wikken te wegen wat de Heer welgevallig is in onze actuele situatie (Efeziërs 5:10).

Het evangelie heeft in zichzelf iets aanstotelijks wat we nooit zouden willen wegnemen: ieder mens moet zich schuren aan de boodschap van zonde en redding en vergeving. Kruis en opstanding van Jezus Christus vormen het hart van onze verkondiging.

Tegelijk kan een kerk volgens ons onnodig buitenstaanders van zich vervreemden door vast te houden aan gebruiken die niet tot het hart van het evangelie behoren, maar in onze tijd wel als kwetsend of stuitend worden ervaren. We moeten het evangelie niet onnodig aanstotelijk maken.

Zo wordt in onze cultuur niet meer begrepen wat eeuwenlang maatschappelijk gemeengoed was: dat de vrouw een ondergeschikte plaats had. In onze tijd kunnen ook de meest orthodoxe gelovigen nog maar moeilijk concreet maken wat het voor hen thuis betekent dat de man het hoofd is van de vrouw. Er zijn nogal wat gelovige vrouwen die leidinggevende posities bekleden op hun werk. In de Ankergemeente is dat niet anders.

4. Bijbelse lijnen

De generale CGK synode van 1998 spreekt over 'het geheel van de bijbel' (zie hierboven). Dat geheel zou duidelijk maken dat het gezaghebbend leiding geven aan de man toekomt en niet aan de vrouw. Door het geheel van de bijbel in rekening te brengen, voorkomen we in elk geval dat ons standpunt aan één of twee teksten (zwijgtteksten) wordt opgehangen. (zie over deze twee teksten de bijlage) Als het echter waar is dat het geheel zo'n duidelijk beeld schept, is het wonderlijk dat er zo verschillend over gedacht kan worden, ook binnen CGK kringen.

Als samenwerkingsgemeente Het Anker kunnen wij ons vinden in het minderheidsstandpunt zoals dat binnen de CGK heeft geklonken en in het besluit zoals dat door de Landelijke Vergadering van de NGK in 2005 is genomen.

Het geheel van de bijbel schetst een wereld die geregeerd wordt door mannen.

Daarom is het des te treffender dat God zelf op cruciale momenten de man buitenspel zet en soms ook nadrukkelijk de vrouw naar voren schuift.

De aartsvaders hebben alle drie moeite gehad om zich zomaar voort te planten. Zoveel heeft de man blijkbaar niet te zeggen. Bij de verwekking van onze Heer Jezus wordt de man zelfs buitenspel gezet. Nota bene in een hoofdstuk vol verwekkingen (Mattheus 1). Bij het sterven van onze Heer Jezus ontbreken mannen, terwijl vele vrouwen aanwezig zijn (Mattheus 27). Bij de opstanding van Jezus zijn vrouwen de eersten die het grote nieuws verkondigen (Mattheus 28).

Op de Pinksterdag stort de Heer zijn Geest uit op 120 mannen en vrouwen en zij allen werden vervuld en begonnen in talen te spreken. Petrus moet onmiddellijk aan de profetie van Joël denken: 'Dan zullen jullie zonen en dochters profeteren, ja over mijn dienaren en dienaressen zal Ik in die tijd mijn Geest uitgieten.' (Hand.2:17-18)

Als Paulus in zijn brieven de Geestesgaven ter sprake brengt, beperkt hij zich dan ook nooit tot het mannelijke deel van de gemeente. We vormen samen één lichaam (Rom.12:5, 1 Kor.12:12,27), we zijn allen van één Geest doordrenkt (12:13). Alle lichaamsdelen zorgen op dezelfde manier voor elkaar (12:25). Aan de Korintiërs kan hij dan ook in één adem door schrijven: wanneer u samenkomt, draagt iedereen iets bij (14:26). Mannen en vrouwen.

In Hand.6 gaat het over een wrijving tussen Grieks en Hebreeuws sprekende vrouwen. De eersten werden gepasseerd bij de diaconie. Dit kan betekenen dat ze in de diaconale zorg werden overgeslagen. Wat wel heel merkwaardig zou zijn in die kerk waarin men alles gemeenschappelijk had. De Statenvertalers noemen dan ook als eerste mogelijkheid dat het hier gaat om vrouwen die niet actief bij de diaconie werden ingeschakeld als diaconessen.

Bij de verbreiding van het evangelie spelen vrouwen een grote rol. Paulus noemt hen veelvuldig in zijn brieven. Lukas schrijft in Handelingen hoe vrouwen meermalen voorop gaan. Priscilla onderwijst (!) Apollos, samen met haar man Aquila (Hand.18:26). Priscilla wordt voorop genoemd, wat zeer ongebruikelijk is voor die tijd - Chrysostomus (4e eeuw) attendeert daar al op.

In het geheel van deze gegevens past de opmerkelijke uitspraak van Paulus dat in Christus man en vrouw één zijn (Galaten 3). Joden hadden de gewoonte om God in elk *beracha*-gebed ervoor te danken 'dat ik geen heiden ben, en geen vrouw, en geen slaaf...'

Over het ambt wordt vaak hiërarchisch gedacht, *top down*, in termen van 'regering' en 'gezag'. In de NBV-vertaling wordt graag gebruik gemaakt van het woord 'gezag'. In de meeste andere vertalingen

komt dat woord in de betreffende teksten niet voor. Daar is het consequent 'onderdanigheid'. Het is een subtiel verschil, maar roept toch een behoorlijk andere sfeer op. Meer *bottom up*.

Onze Heer Jezus laat zich uiterst kritisch uit over heersers en leiders en roept op om te dienen, waarbij Hij zelf het voorbeeld geeft (Mattheus 20).

Onderdanigheid dus. Het is opvallend dat deze onderdanigheid in bijvoorbeeld Ef.5 niet alleen van de vrouwen maar ook van de mannen gevraagd wordt (dat gebeurt nota bene ook in de vertaling die 'gezag' heeft: aanvaard elkáars gezag). In 1 Kor.7:4 en 11:11 is die wederkerigheid er ook. Verder valt het op dat Paulus in Ef.5 vrouwen niet maant tot gehoorzaamheid, iets wat hij van kinderen en slaven wel vraagt.

De kerkgeschiedenis laat helaas vele beschamende voorbeelden zien van machtsdenken bij kerkelijke leiders. De machtswellust bij pausen en kardinalen is bij tijd en wijle ongehoord geweest; het misbruik gepleegd in die kerken is bekend; veel kerkelijke leiders in Afrika zijn schrikbarend zelfgenoegzame egocentrische mannen; predikanten en kerkenraden en kerkelijke vergaderingen hebben vaak een kwalijk hoogmoedige rol gespeeld in de geschiedenis van de protestantse kerken. Het machtsdenken zit diep en noemen we niet voor niets háántjesgedrag.

Al met al, in het geheel van de bijbel, ziet de Ankergemeente niet alleen ruimte, maar zelfs een aanbeveling en noodzaak om de gaven die de Geest in de gemeente heeft gegeven, breed en diep te benutten. Bij mannen en bij vrouwen.

januari 2019

BIJLAGE

De zwijgteksten

Twee teksten uit de brieven van Paulus lijken expliciet te gaan over de rol van vrouwen in de kerk:

1 Kor.14:34 – Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen.

1 Timotheüs 2:12 – Ik sta haar niet toe dat ze onderwijst of gezag over de man heeft.

Het is opvallend dat deze teksten in onze tijd feitelijk alléén aangewend worden om vrouwen buiten het ámbt te houden. In allerlei kerkelijke functies mogen vrouwen actief zijn. Als we dan echt naar de letter deze teksten menen te moeten gehoorzamen, is er voor vrouwen geen ruimte om ook maar iets te doen in de sfeer van publiek onderwijs. Op bijbelcursussen, tienerwerk, catechese, enzovoorts.

Enkele opmerkingen bij de beide zwijgteksten.

- Paulus geeft hier richtlijnen in concrete situaties. Niet wetsteksten voor de dilemma's in de 20e eeuw.
- Beide richtlijnen (1 Kor.14 en 1 Tim.2) wijken niet alleen af van ónze huidige ideeën, maar ook al van de gangbare praktijk in de NT-ische tijd!
Gelovige vrouwen spraken in die tijd namelijk gerust bij openbare gelegenheden.
In 1 Kor.11:5,13 gaat Paulus zelf er doodgemoedereerd van uit dat vrouwen bidden en profeteren in het midden van de gemeente. Volgens 14:26 kan ieder, man en vrouw, in de gemeente namelijk iets bij te dragen hebben aan de samenkomst.
Aan Titus kan Paulus rustig schrijven dat oudere vrouwen onderwijs moeten geven aan de jongere... (2:3)
Dat doet vermoeden dat Paulus iets uitzonderlijks bedoelt, als hij vrouwen het spreken of onderwijzen verbiedt.
- Let op het informele in 14:26. In onze tijd maken wij streng onderscheid tussen eredienst en andere manieren van samenkomen (gespreksgroep, kring en dergelijke). Bij informelere gelegenheden zouden vrouwen dan wel mogen optreden. Het NT kent dit onderscheid niet.
- Het NT kent ook niet een scherpe afbakening tussen kerkenraad (ambt) en gemeente zoals wij die kennen.
- In 14:28-34 maant Paulus maar liefst drie groepen in de gemeente tot zwijgen: bidders in andere talen, profeten, vrouwen. Maar nergens klinkt zijn verbod absoluut. Alleen van de vrouwen zijn wij het absoluut gaan nemen...
- Waaraan denkt Paulus concreet bij 'spreken'? Hij kan niet denken aan profeteren, want dat heeft hij in 11:5 nog toegestaan... Waarschijnlijk was de praktijk zo dat mannen en vrouwen profetische woorden ontvingen, maar die profetieën moesten door middel van vraag en antwoord getoetst worden. De geesten van de profeten zijn onderworpen aan de profeten, 14:30.
In Handelingen 21:10-14 profeteert Agabus. Hij geeft zijn eigen interpretatie aan wat hij heeft gezien. Paulus geeft een andere interpretatie; hij spreekt en handelt er dus tegenin.
Waarom mochten vrouwen niet mee discussiëren, niet mee bepalen hoe een profetie geïnterpreteerd moest worden? Waarschijnlijk omdat het risico bestond, dat ze in zulke gesprekken tegenover hun eigen mannen kwamen te staan (veel handschriften hebben hier: 'uw vrouwen'). Dat zou naar de buitenwacht een buitengewoon slechte indruk geven.
- Vrouwen mogen dus wel in het publiek spreken, maar daarbij niet tegenover hun man gaan staan.
- Als we het voorschrift om niet te onderwijzen absoluut moeten nemen, zou Priscilla nooit Apollos hebben mogen onderwijzen en zou iedere vorm van bijbels onderricht de vrouw verboden worden.

- Vrouwen die zich vanuit het heidendom of Jodendom tot het christelijke geloof bekeerden, stonden qua kennis op achterstand bij de mannen. Zij willen graag een inhaalslag maken, maar laat dat niet leiden tot huiselijk gebekvecht – dat is de strekking van deze passage.
- Paulus benadrukt de rust (1 Tim.2:11,12): het gaat erom dat de voortgang van het evangelie niet verstoord wordt. Daarom maant hij de mannen ook om zonder onenigheid te bidden (2:8). Zo mag de vrouw (enkelvoud) niet tegenover haar man (enkelvoud) komen te staan. Dat botst met Gods schepping en wekt bij buitenstaanders de indruk dat het in die kerk maar een rotzooi is..
- Kan het zijn dat dit laatste argument, van rust en een goede indruk bij de buitenwacht, in onze tijd kan leiden tot een omgekeerde aanbeveling: namelijk om vrouwen niet achter te stellen bij mannen?
- Paulus gebruikt zowel in 1 Kor.14 als in 1 Tim.2 een argument ontleend aan de schepping. Deze manier van argumenteren is nooit absoluut bedoeld. Zo deden de rabbijnen dat. In onze tijd zou je met evenveel recht vanuit Genesis 2 kunnen beargumenteren dat de vrouw 'als tegenover' de man is gegeven. Niet onder of boven hem, maar complementair, gelijkwaardig.